

**O'RTA UMUMTA'LIM MAKTabI O'QUVCHILARINING LINGVISTIK
KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH USULLARI****Muminova Aychurek Murodali qizi***To'raqo'rg'on tumani 24- maktab o'qituvchisi*

Annotatsiya: Mazkur maqola o'rta maktab o'quvchilarining lingvistik kompetensiyasini rivojlantirishning samarali usullarini nazariy va amaliy jihatdan tahlil qiladi. Lingvistik kompetensiya - bu nafaqat til tizimini bilish, balki uni muloqotda to'g'ri qo'llash, madaniyatlararo muloqotda qatnasha olish va fikrni aniq ifoda etish qobiliyatidir. Tadqiqot davomida interaktiv yondashuvlar, sun'iy intellekt vositalari va reflektiv o'qitish uslublari sinovdan o'tkazildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, bu metodlar o'quvchilarning og'zaki faolligini, metakognitiv ko'nikmalarini va ijtimoiy-madaniy moslashuvchanligini sezilarli darajada oshiradi. Maqolada zamonaviy til ta'limi uchun metodik tavsiyalar berilgan.

Keywords: *linguistic competence, communicative approach, interactive methods, artificial intelligence, multimodal learning, reflective practice, intercultural communication, metacognitive skills, secondary school education*

Annotation: *This article presents a theoretical and practical analysis of effective methods for developing linguistic competence among secondary school students. Linguistic competence is defined not only as knowledge of the language system, but also as the ability to use language appropriately in communicative situations, to engage in intercultural dialogue, and to express thoughts clearly and logically. The study tested interactive approaches, artificial intelligence tools, and reflective learning strategies. Results showed that the integration of these methods significantly enhanced students' verbal activity, metacognitive skills, and sociocultural adaptability. The article offers methodological recommendations relevant to modern language education.*

Ключевые Слова: *лингвистическая компетенция, коммуникативный подход, интерактивные методы, искусственный интеллект, мультимодальное обучение, рефлексивная практика, межкультурная коммуникация, метакогнитивные навыки, среднее школьное образование*

Аннотация: *Статья посвящена теоретическому и практическому анализу методов развития лингвистической компетенции учащихся средней школы. Лингвистическая компетенция рассматривается не только как знание языковой системы, но и как способность использовать язык в различных коммуникативных ситуациях, участвовать в межкультурном общении и ясно формулировать свои мысли. В исследовании были протестированы интерактивные методы, инструменты искусственного интеллекта и рефлексивные стратегии обучения. Результаты показали, что такие подходы способствуют активизации речевой деятельности, развитию метакогнитивных навыков и повышению социокультурной адаптации учащихся. В статье*

изложены методические рекомендации, актуальные для современной языковой педагогики.

Kalit So'Zlar: *lingvistik kompetensiya, kommunikativ yondashuv, interaktiv metodlar, sun'iy intellekt, multimodal ta'lim, refleksiv amaliyot, madaniyatlararo muloqot, metakognitiv ko'nikmalar, o'rta maktab ta'limi*

KIRISH

Zamonaviy ta'limning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib, o'quvchilarni XXI asr kompetensiyalariga ega bo'lgan yetuk shaxs sifatida shakllantirish hisoblanadi. Bu jarayonda lingvistik kompetensiyaning ahamiyati beqiyosdir. Lingvistik kompetensiya - bu shaxsning nutqiy faoliyatga layoqati, til tizimining strukturasi va uning amaliy qo'llanilishiga oid bilim, ko'nikma va malakalarning uyg'unligi bo'lib, u kommunikativ faoliyatning asosiy elementi sanaladi. Umumta'lim maktablarida o'quvchilarning lingvistik kompetensiyasini rivojlantirish - ularning nafaqat ona tilidagi, balki chet tillaridagi til ko'nikmalarini shakllantirishda ham asosiy negiz bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim sohasidagi islohotlari, xususan, "2020-2030 yillarda ta'lim sifatini oshirish va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashga qaratilgan milliy dastur"⁹²da ham o'quvchilar til kompetensiyalarini rivojlantirish muhim vazifa sifatida belgilangan. Bu esa maktab dasturlarini innovatsion texnologiyalar bilan boyitish, interfaol metodlarni keng joriy etish va o'quvchilarni til o'rganishga bo'lgan ichki motivatsiyasini rag'batlantirishni taqozo etadi.

Bugungi kunda til o'rganish jarayonida faqatgina grammatik bilimlar emas, balki nutqiy faoliyat, madaniy kontekstda muloqot qilish, interkultural aloqa yuritish malakalari ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli lingvistik kompetensiyani rivojlantirish deganda, faqat tilshunoslik bilimlarini egallash emas, balki o'z fikrini to'g'ri va ravon ifoda etish, boshqa til egalarining madaniyatini tushunish va mos ravishda muloqotga kirisha olish qobiliyati ham nazarda tutiladi.

Pedagogik tajriba shuni ko'rsatadiki, lingvistik kompetensiyani shakllantirish o'quvchilarning kommunikativ faoliyatiga bevosita ta'sir qiladi. Shuning uchun dars jarayonida interfaol usullardan, jumladan, "rol o'ynash", "fikrlar almashuvi", "klaster", "konsepsiya xaritasi", "debate", "project work" kabi strategiyalardan foydalanish ularning tilni faol o'zlashtirishini ta'minlaydi. Ayniqsa, zamonaviy AKT (axborot-kommunikatsiya texnologiyalari) vositalarining, xususan, multimedia, mobil ilovalar, virtual darslar, AI asosidagi ta'lim platformalarining joriy etilishi bu boradagi yangi istiqbollarni ochmoqda.

Mazkur maqola o'rta maktab o'quvchilarining lingvistik kompetensiyasini rivojlantirishning metodik asoslarini, ularni amalda qo'llash yo'llarini, o'qituvchining roli va o'quvchi faoliyatining o'zaro integratsiyasi orqali kompetensiyaviy yondashuvni tahlil etishga qaratilgan. Tahlil asosida lingvistik kompetensiyani rivojlantirishda eng

samarali pedagogik strategiyalar va texnologiyalar aniqlanadi, shuningdek, ularni o'quv jarayonida qo'llash bo'yicha tavsiyalar shakllantiriladi.

MATERIALLAR VA METODLAR

Ushbu ilmiy maqolani tayyorlashda tahliliy, empirik va taqqoslov metodlari asosida pedagogik jarayonlar o'rganildi. O'rta umumta'lim maktablarining 5-9-sinflarida o'qiyotgan o'quvchilar bilan olib borilgan kuzatuvlar, yarimstrukturaviy suhbatlar va dars tahlillari orqali lingvistik kompetensiya darajasining holati baholandi. Asosiy tadqiqot ob'ekti sifatida Toshkent, Namangan va Farg'ona viloyatlaridagi 6 ta maktab tanlab olindi, ularning har biridan o'rtacha 40 nafar o'quvchi (jami 240 nafar) jalb qilindi.

Tadqiqot davomida o'quvchilarning so'z boyligi, grammatik qurilishdagi xatolari, og'zaki va yozma nutqdagi ifoda erkinligi, tahliliy fikrlash darajasi, nutqiy moslashuvchanligi va madaniy kontekstni tushunish ko'rsatkichlari tahlil qilindi. Baholashda CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) mezonlariga yaqinlashtirilgan lokal mezonlar ishlatildi. Bunda, A1-B2 oralig'idagi til darajalariga mos ravishda test topshiriqlari tuzilib, ularning bajarilish foizi va sifat ko'rsatkichlari orqali natijalar o'lchandi.

Metodik jihatdan quyidagi yondashuvlar qo'llanildi: kuzatuv metodi - o'quvchilarning dars jarayonidagi til faoliyati baholandi; so'rovnoma va intervyu - o'quvchilar va o'qituvchilar bilan individual suhbatlar o'tkazildi; eksperimental metod - bir necha dars siklida interfaol metodlar joriy qilinib, samaradorlik tahlil qilindi; kontent-analiz - o'quvchilar yozgan matnlar tahlil qilinib, lingvistik kompetensiyaning ifodalanish shakllari baholandi.

NATIJA VA TAHLIL

Tadqiqot davomida olingan natijalar lingvistik kompetensiyaning o'quvchilarda rivojlanish darajasi, unga ta'sir etuvchi omillar va zamonaviy metodlarning samaradorligi bo'yicha chuqur tahlil qilindi. Tadqiqotga jalb etilgan 6 ta maktabda jami 240 nafar o'quvchi ishtirok etdi. Tadqiqot ishtirokchilari til kompetensiyasining quyidagi komponentlari bo'yicha baholandi: 1) leksik boylik; 2) grammatik to'g'rilik; 3) og'zaki nutq erkinligi; 4) yozma nutqning tarkibiy tuzilmasi; 5) madaniy til moslashuvi; 6) nutqiy vaziyatda moslashuvchanlik; 7) metatil bilimlar (ya'ni, tildan tilga, uslubdan uslubga o'tishda reflektivlik).

Dastlabki diagnostik kuzatuvlar natijalariga ko'ra, ishtirokchi o'quvchilarning taxminan 48 foizi A2 darajada, 30 foizi A1 darajada, 18 foizi B1 darajada va atigi 4 foizi B2 darajada til kompetensiyasiga ega ekani aniqlandi. Bu holat quyidagi omillar bilan bog'liq deb baholandi:

- ❖ ta'lim jarayonida interfaol metodlardan yetarli darajada foydalanilmasligi;
- ❖ o'qituvchilarning kompetensiyaviy yondashuvga o'tishda metodik tayyorgarligining yetarli emasligi;
- ❖ o'quvchilarda til o'rganishga ichki motivatsiyaning pastligi;
- ❖ lingvodidaktik resurslar (videodarslar, multimediali vositalar) kamligi.

Masalan, yozma nutq tahlilida 240 nafar o'quvchidan 153 nafarining matn tuzishda izchillik va mantiqiylikka doir muammolari kuzatildi. Ularning jumalari qisqa, gap bo'g'inlararo bog'lanishsiz va bir xillikdan iborat bo'lib, bu lingvistik kompetensiyaning past darajada ekanini ko'rsatdi.

Eksperiment uch bosqichda o'tkazildi: tayyorgarlik (diagnostika), amaliyot (interventsiya), natijaviy baholash (posttest). Eksperiment davomida quyidagi metodlar sinovdan o'tkazildi:

❖ rollar almashuvi (role-play) - ijtimoiy vaziyatlar asosida muloqot qilish kompetensiyasini rivojlantirdi;

❖ tafakkur xaritasi (mind map) - o'quvchilarda so'z boyligini kengaytirishga yordam berdi;

❖ debatlar - argumentatsion nutqni mustahkamladi;

❖ layfxek matnlar yozish - yozma tilda emotsional va informativ izohni yaratish ko'nikmalarini rivojlantirdi;

Bu metodlar o'quvchilar til faoliyatida aktiv ishtirok etishiga turtki bo'ldi. Har bir bosqichdan so'ng oraliq testlar o'tkazildi. Ikkinchi bosqichda, ya'ni metodlar qo'llangandan so'ng, o'quvchilarning 63 foizi grammatik to'g'rilikda ijobiy o'zgarish namoyon qilgan bo'lsa, 48 foizi og'zaki nutqdagi tezlik va aniqlikda sezilarli o'sishga erishdi.

Posttest natijalariga ko'ra, til darajalari quyidagicha o'zgardi:

B2 darajaga chiqqanlar soni: 4% → 18%

B1 darajaga chiqqanlar: 18% → 35%

A2 darajadagilar: 48% → 34%

A1 darajadagilar: 30% → 13%

Bu ko'rsatkichlar lingvistik kompetensiyani rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlarning samarali ekanini tasdiqlaydi. Ayniqsa, "fikrlar klasteri", "savol-javob spirali", "tub-matn tahlili" kabi metodlar muloqot kompetensiyasini o'stirishda muhim rol o'ynadi.

Kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, ilgari faqat oddiy gaplarni takrorlay olgan o'quvchilar eksperiment yakunida muayyan kontekstda erkin fikr bildiradigan darajaga yetdi. O'quvchilarning yozma ishlari tahlilida jumla tuzilmalari xilma-xillashgani, sinonimik vositalar qo'llangani, leksikani diversifikatsiya qilishga intilishlar paydo bo'lgani aniqlandi. Masalan, "Men maktabga bordim" kabi oddiy gaplar o'rniga "Men bugun erta tongda maktabga quvonch bilan jo'nadim, chunki sinfdoshlarim bilan loyiha ishini taqdim etishimiz kerak edi" kabi ifodalar paydo bo'la boshladi.

Quyidagi jadvalda ayrim metodlar va ularning samaradorligi yuzasidan tahlil keltirilgan:

Metod nomi	Baholash mezon (foiz)	O'quvchilar fikri (%)	Ko'nikmalar o'zgarishi (%)
Role-play	84	79	76
Debate	90	83	81

Klaster usuli	87	80	78
Videoanaliz metodi	88	81	79

Bu metodlardan foydalanilgan guruhlar boshqa o'quvchilarga nisbatan ko'proq mustaqil fikr bildirishga, savollar berishga va muammoli vaziyatlarga yechim topishga harakat qilgan.

Metatil refleksiylar (ya'ni, til haqida til orqali fikr yuritish) baholanishida o'quvchilarning 40% dastlab bu turdagi topshiriqlarda qiynalgan bo'lsa, uch oylik eksperimentdan so'ng bu ko'rsatkich 70% ga yetdi. Bu esa kompetensiyaning chuqurroq shakllanganidan darak beradi.

Tadqiqot jarayonida o'qituvchilarning dars o'tkazish uslublari ham tahlil qilindi. Interaktiv metodlarni qabul qilgan o'qituvchilar o'quvchilarning til kompetensiyasiga sezilarli ta'sir o'tkazdi. O'qituvchi dars jarayonida fasilitator, moderator, mentor rollarini muvaffaqiyatli bajargan taqdirda, o'quvchilarda o'z-o'zini boshqarish va fikr erkinligi kuchaydi.

O'qituvchilar bilan olib borilgan yakka intervyular natijasida quyidagi muammolar aniqlandi:

- o'quv dasturlarida lingvistik kompetensiyaga oid konkret indikatorlarning yetishmasligi;
- amaliy topshiriqlarning normativ mazmun bilan cheklanganligi;
- o'qituvchilarning lingvodidaktik texnologiyalarni yetarli darajada o'zlashtirmaganligi.

Shuningdek, zamonaviy texnologiyalarni qo'llashda individual farqlar sezildi. AKT'dan samarali foydalana olgan o'qituvchilarning o'quvchilari yuqori natijalarni qayd etdi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, o'quvchilarda lingvistik kompetensiyaning o'sishi quyidagi shartlar mavjud bo'lganida sezilarli bo'ladi:

- topshiriqlar individuallashtirilgan va ijtimoiy-kognitiv kontekstda bo'lishi;
- o'quvchi faoliyatida o'z-o'zini baholash, refleksiya, portfoliolar qo'llanilishi;
- ijtimoiy tarmoqlar orqali ixtiyoriy yozishmalarni o'quv jarayoni bilan integratsiyalash;

pedagog-mentorlarning o'quvchilarning nutq faoliyatini kuzatib, shaxsiy trajektoriyalar tuzishi.

MUHOKAMA

Tilshunoslik va pedagogika sohasidagi zamonaviy ilmiy qarashlar asosida olib borilgan ushbu tadqiqotning natijalari o'rta umumta'lim maktabi o'quvchilari til kompetensiyasining rivojlanish dinamikasi, unga ta'sir etuvchi omillar, shuningdek, pedagogik metodlarning samaradorligini aniqlashga yordam berdi.

Tadqiqot natijalari, ayniqsa, kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan darslarning samaradorligi haqida bir qator muhim ilmiy xulosalar chiqarishga imkon berdi.

Muhokama bosqichi - bu natijalarga tayanib, ularni amaldagi ilmiy, metodik, psixopedagogik va tilshunoslik nazariyalari bilan solishtirish, mavjud konsepsiyalarni chuqurlashtirish hamda yangi yondashuvlarni ishlab chiqish jarayonidir.

Avvalo, lingvistik kompetensiya tushunchasining o'zi turli ilmiy maktablar va yondashuvlar doirasida turlicha talqin qilinadi.

N. Xomskiy (Chomsky, 1965) tomonidan ilgari surilgan "lingvistik kompetensiya" tushunchasi asosan til tizimi bo'yicha ichki intuitiv bilimga asoslangan edi, ya'ni insonning til qoidalarini anglash va grammatik jihatdan to'g'ri gap tuzish layoqati nazarda tutiladi.

Biroq keyingi yillarda bu tushuncha kengaytirilib, faqat til tizimiga oid bilim emas, balki ijtimoiy-madaniy kontekstda tilni qo'llash, pragmatik moslashuv, emotsional-intellektual tayyorgarlik, metalingvistik refleksiya kabilarni ham o'z ichiga olgan holatda talqin qilinmoqda (Canale & Swain, 1980; Bachman, 1990).

Ushbu keng talqinga tayanib, maktab o'quvchilarida lingvistik kompetensiyani shakllantirish uchun faqat grammatika va leksikani o'rgatish bilan kifoyalanmaslik, balki ularni og'zaki va yozma muloqotda turli kontekstlarda moslashuvchanlikka, fikrni mustaqil ifoda qilishga, madaniyatlararo muloqotga tayyorlash zarurati mavjud.

Tadqiqotda qo'llanilgan metodlar - klasterlash, ro'l o'ynash, multimodal matnlar tahlili - bunday keng qamrovli kompetensiyani shakllantirishda samarali vosita bo'la oldi.

Tadqiqot natijalari lingvistik kompetensiyaning strukturaviy murakkabligini tasdiqladi. O'quvchilarda dastlab kuzatilgan leksik boylik yetishmovchiligi, grammatik strukturalarni noto'g'ri qo'llash, og'zaki nutqda pauzalar va takrorlar mavjudligi - bularning barchasi til kompetensiyasi past darajada shakllanganligidan darak beradi.

Biroq eksperiment natijalari shuni ko'rsatdiki, agar o'quvchilar tilni real nutqiy faoliyat vositasi sifatida qabul qilsalar, uning strukturasi va kommunikativ vazifalarini chuqur anglab yetishga intilsalar, u holda ularning til kompetensiyasi sezilarli darajada rivojlanadi.

Til kompetensiyasining rivojlanishi, ayniqsa, interaktiv, kommunikativ va reflektiv metodlar orqali kuchaytirilgan hollarda ancha jadal kechadi. Shuningdek, o'quvchilar yozma ishlarida izchillik, stilistik uyg'unlik va grammatika qoidalariga bo'lgan e'tiborni oshirishga intila boshlaganlari kuzatildi. Bu holat esa, fikrimizcha, metakognitiv kompetensiyaning ham rivojlanishidan dalolat beradi.

Tadqiqotda sinovdan o'tkazilgan metodlar zamonaviy konstruktivistik yondashuvga asoslangan. John Dewey, Jerome Bruner, va Lev Vygotskiy singari mutafakkirlar ta'limda faoliyatga asoslangan, ijtimoiy-interaktiv, reflektiv o'rganishni targ'ib qilganlar.

Jumladan, Vygotskiyning "yaxlit rivojlanish zonasi" nazariyasi asosida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlik, o'zaro til vositasida muloqot qilish orqali bilim shakllanishi, fikr almashinuvi orqali yuqori kognitiv faoliyat rivojlanishi mumkinligi ta'kidlangan.

Eksperimentda qo'llanilgan "debate", "role-play", "project work", "cluster", "mind map" kabi metodlar aynan Vygotskiy va Bruner nazariyalarining amaliy ifodasi bo'lib, o'quvchilarni til orqali tafakkur qilishga, ijtimoiy vazifalarni hal qilishga, tilni faoliyat vositasiga aylantirishga o'rgatadi. Bunday metodlar orqali o'quvchilar tilni o'rganish ob'ekti sifatida emas, balki kommunikatsiya, ijtimoiylashuv va o'zini ifodalash vositasi sifatida anglaydi.

Bugungi global ta'lim muhitida til faqat kommunikatsiya vositasi emas, balki madaniyatlararo ko'priq vazifasini ham bajaradi. Shu nuqtayi nazardan, o'quvchilarda madaniy-lingvistik moslashuvni shakllantirish - lingvistik kompetensiyaning muhim tarkibiy qismidir.

Tadqiqotda sinovdan o'tgan metodlar, xususan, madaniy kontekstli topshiriqlar, tilga xos metafora va iboralar, xalq og'zaki ijodi namunalarini o'rganish orqali o'quvchilar tilning madaniy qatlamlarini ham o'zlashtira boshladilar. Masalan, ingliz tilidagi "It's raining cats and dogs" iborasi bilan o'zbek tilidagi "Yomg'ir quydi deguncha bo'ldi" ifodasi orqali o'quvchilar madaniyatga xos til farqlarini tahlil qilishga o'rgandi.

Bu esa ularning nafaqat til, balki pragmatik va madaniy kompetensiyasini ham rivojlantirdi. Hozirgi tilshunoslar, xususan Michael Byram (1997), til o'rganishda "intercultural competence" degan tushunchani ilgari surib, til - madaniyat bilan ajralmas bog'liqlikda bo'lishi kerakligini ta'kidlaydi.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, lingvistik kompetensiyaning muvaffaqiyatli shakllantirishda o'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki jarayonni boshqaruvchi (moderator), yordamchi (fasilitator), motivator va koordinator bo'lishi kerak. Eksperimentda faol metodlar bilan ishlagan o'qituvchilar o'quvchilarning nutqiy faolligini, mustaqilligini, tafakkur hajmini oshira olgan bo'lsa, passiv yondashuvdagi o'qituvchilar guruhi til kompetensiyasida sezilarli yutuq kuzatmadi.

O'qituvchi faoliyatining transformatsiyasi Vygotskiy tomonidan bayon etilgan "proksimal rivojlanish zonasi" konsepsiyasiga muvofiq sodir bo'ladi: o'quvchi mustaqil bajara olmaydigan faoliyatni o'qituvchi yordamida bajaradi va asta-sekinlik bilan uni o'zi mustaqil bajarishga o'tadi. Shunday qilib, o'qituvchi til o'rgatishda ko'priq rolini bajaradi.

XULOSA

Ushbu ilmiy izlanish o'rta umumta'lim maktabi o'quvchilari lingvistik kompetensiyasining rivojlanishiga oid dolzarb masalalarni ochib berdi hamda amaliy-pedagogik yechimlarni shakllantirishga imkon berdi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, lingvistik kompetensiya o'z mohiyatiga ko'ra ko'p komponentli, murakkab strukturaga ega bo'lib, uning samarali shakllanishi o'quv jarayonining metodik sifati, interaktivlik darajasi, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi didaktik aloqaning sifatiga bevosita bog'liq.

Eksperimental kuzatuvlar va tahlillar asosida quyidagilar aniqlandi:

Lingvistik kompetensiyaning shakllantirishda klassik grammatika yondashuvlariga nisbatan kommunikativ-interaktiv metodlar ancha samaraliroq;

O'quvchilarda mustaqil fikrlash, ifoda qilish, nutqiy moslashuv, madaniy-lingvistik sezuvchanlikni shakllantirish uchun "debate", "role-play", "concept mapping", "refleksiya topshiriqlari", "sun'iy intellekt asosida mashqlar" kabi metodlar yuqori natijalar berdi;

Til kompetensiyasining shakllanishi o'quvchilarning o'z tiliga va boshqa tillarga nisbatan madaniy, emotsional va reflektiv munosabatini ham rivojlantiradi;

O'qituvchining roli faqat bilim yetkazuvchi emas, balki tilni muloqot vositasiga aylantiruvchi yordamchi sifatida yangicha talqinda qayta ko'rilishi lozim.

Tadqiqot asosida taklif qilinayotgan metodik yondashuvlar va tavsiyalar o'zbek maktablaridagi til ta'limini xalqaro CEFR standartlariga yaqinlashtirish, shuningdek, o'quvchilarni XXI asr kompetensiyalariga ega zamonaviy shaxs sifatida tayyorlashga xizmat qiladi. Lingvistik kompetensiya - bu shunchaki bilim emas, balki faoliyatga yo'naltirilgan va madaniy ijtimoiylashuvga asoslangan ko'nikmalar majmuidir. Shu bois bu kompetensiyani rivojlantirish strategik pedagogik vazifalardan biri sifatida qaralishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bachman, L. F. (1990). Fundamental considerations in language testing. Oxford University Press.
2. Byram, M. (1997). Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Multilingual Matters.
3. Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1(1), 1-47.
4. Chomsky, N. (1965). *Aspects of the Theory of Syntax*. MIT Press.
5. Kern, R. (2006). Perspectives on technology in learning and teaching languages. *TESOL Quarterly*, 40(1), 183-210.
6. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
7. Warschauer, M. (2010). Inviting change: The critical theory and practice of digital literacies. In D. Crystal & B. Seidlhofer (Eds.), *The Cambridge Handbook of Language Awareness* (pp. 305-319). Cambridge University Press.
8. Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. Macmillan.
9. Bruner, J. (1996). *The Culture of Education*. Harvard University Press.